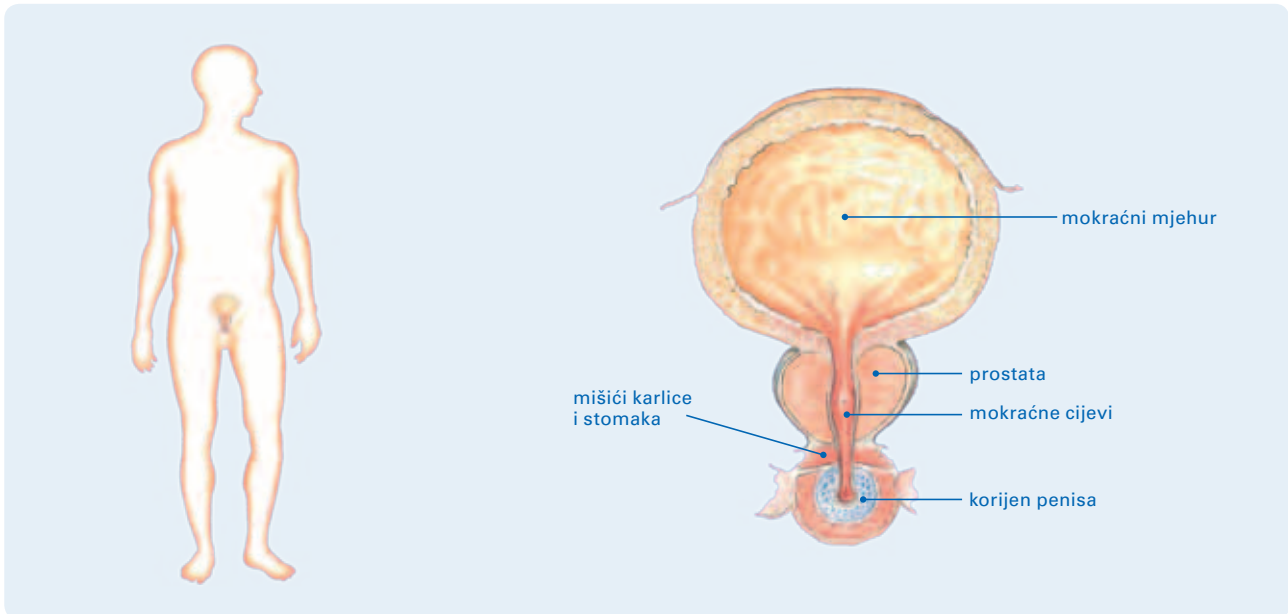

Rak prostate

Karcinom prostate

Prostata

Prostata je muška spolna žlijezda, veličine kestena, smještena neposredno ispod mokraćnog mjehura. Gornji dio mokraćne cijevi prolazi direktno kroz prostatu. U prostati se proizvodi tečnost, koja se izbacuje prilikom ejakulacije, zajedno sa spermijama i koja omogućuje njihovu pokretljivost.

Prostata se sastoji uglavnom od žlijezdanog tkiva. Od ovih žlijezda može nastati rak.

Učestalost

U Švicarskoj oboli od raka prostate oko 5600 muškaraca godišnje. Tako je ovaj tip raka uopšte najčešći: 30% svih, od raka oboljelih muškaraca, imaju rak prostate. Rak prostate je tipičan «starosni rak». Gotovo svi pacijenti su preko 50 godina starosti, 60% njih je čak preko 70 godina.

Polazi se od toga, da se ćelije raka prostate nalaze kod polovine svih, preko 75 godina, starih muškaraca. Većina ovih muškaraca neće nikada osjećati tumor, zato što on neće toliko porasti, da bi prouzrokovao poteškoće.

Simptomi

Većina tumora u prostati, dugo vremena ne prouzrokuju nikakve ili sasvim slabe tegobe. Zbog toga se rak prostate često dijagnosticira na pregledima za rano prepoznavanje, iako pacijent još ne osjeća poteškoće.

Kada je tumor tako veliki, da sužava cijevi mokraćnog mjehura, mogu se pojaviti problemi kod mokrenja, kao na primjer:

- > slab mlaz mokrenja
- > često mokrenje
- > bolovi ili druge tegobe prilikom mokrenja
- > krv u mokraći

Ovi bolovi se često javljaju kod starijih muškaraca, koji nemaju rak prostate. U većini slučajeva su uzrokovani dobroćudnim povećanjem prostate.

Dijagnoze i pregledi

Da bi se dijagnosticirao rak prostate potrebno je napraviti različite preglede:

- > Opipavanje prostate: jedan dio prostate se može prstom opipati kroz analni otvor (digitalni rektalni pregled). Napipa li ljekar (urolog) tvrde ili jedre čvoriće, oni mogu upućivati na rak prostate.
- > Odredjenje specifičnog antigena prostate PSA-vrijednosti u krvi (PSA test): Specifični antigen pro-

state (PSA) je jedan protein koji samo prostata proizvodi. Povišena PSA vrijednost, može – a ne mora – biti uzrokovana rakom prostate.

- > Biopsija prostate: kod ovog pregleda lekar, iglom za biopsiju, uzima različite uzorke tkiva prostate. Potom se mikroskopom istražuje prisutnost zloćudnih ćelija.
- > Ultrazvuk prostate: Pomoću ultrazvuka se može odrediti veličina prostate i proširenje mogućeg tumora.

Da bi se utvrdilo da li se i u kojoj mjeri tumor proširio u tijelu, rade se, po potrebi, i daljnji pregledi, kao npr. scintigrafija kostiju ili kompjuterska tomografija.

Stadiji bolesti

Oboljenja raka prostate dijele se prema TNM-sistemu. Pri tome se procjenjuje veličina/proširenje tumora (T), zahvaćenost limfnih čvorova (N) i eventualno postojanje metastaza (M). Rak prostate se dijeli ovako:

- T0** Nema dokaza za postojanje tumora
- T1** Tumor ograničen na prostatu i samo se mikroskopski može dokazati
- T2** Tumor je ograničen na tkivo prostate
- T3** Tumor se proširio izvan tkiva prostate
- T4** Tumor se proširio na okolne organe
- Tx** Tumor se ne može procijeniti
- N0** U limfskim čvorovima se ne nalaze karcinomske ćelije
- N1** Tumor je napao limfne čvorove u karlici
- Nx** Tumor limfnih čvorova se ne može procijeniti
- M0** Nema dokaza o postojanju metastaza
- M1** Metastaze u drugim organima (kao na primjer u kostima)
- Mx** Postojanje metastaza se ne može procijeniti

Stepen raka prostate određuje se Gleason skalom («Gleason Score»). Gleason skala se određuje putem uzimanja uzorka tkiva prostate. Ovaj broj između 2 i 10 pokazuje brzinu rasta tumora, kao na primjer:

- > Gleason score 3 znači spori rast tumora (relativno dobroćudni tumor).
- > Gleason score 9 znači brzi rast tumora (agresivni tumor).

Terapija

U liječenju se mogu primijeniti različite terapijske metode. One se primjenjuju samostalno ili u kombinaciji:

- > «Posmatranje i čekanje» (watchful waiting): u određenim situacijama, kada tumor agresivno ne raste i ne stvara tegobe, nije neophodna nikakva terapija. Lekar radovno kontrolira pacijenta i daljnji razvoj tumora. Ova opcija se u prvom redu primjenjuje kod muškaraca koji su stariji od 75 godina.
- > Operacija: odstranjuju se prostata i obližnji limfni čvorovi.
- > Vanjsko (izvantjelsno) zračenje (perkutana radijska terapija): prostata se zrači sa vanjske strane, da bi se uništile kancerogene ćelije.

- > Unutrašnje zračenje (brahiterapija): izvor zračenja se, pod djelovanjem narkoze, plasira u prostatu, kako bi se ova zračila iz najveće blizine.
- > Antihormonalna terapija: muški spolni hormon, testosteron, podstiče razvoj zloćudnih ćelija. Određenim medikamentima smanjuje se djelovanje testosterona. Danas se, u odnosu kako se to ranije radilo, samo u rijetkim slučajevima odstranjuju testisi, kako bi se isključila proizvodnja testosterona.
- > Kemoterapija: kemoterapijom se može usporiti daljnji rast tumora. Ona se primjenjuje samo u slučaju kada je rak prostate u napredovalom stadiju.

Plan liječenja raka prostate zavisi od različitih faktora, kao npr. od starosne dobi i zdravstvenog stanja pacijenta, od tegoba koje on osjeća, od širenja tumora i njegove agresivnosti (Gleason score).

Posljedice liječenja

Prostata igra važnu ulogu kod seksualnosti, odnosno plodnosti. Poslije operacije ili zračenja, muškarac je neplodan. Takođe, kod muškarca se može sposobnost erekcije smanjiti ili čak izgubiti (impotencija ili erektilna disfunkcija).

Liječenje raka prostate, nerijetko, može dovesti do inkontinencije (nekontrolisano otjecanje mokraće). Da li će doći do inkontinencije, u kojoj mjeri će ona biti izražena i da li će se inkontinencija nakon nekog vremena, poslije operacije, poboljšati, teško je procijeniti prije početka liječenja.

Kontrole

Poslije završetka liječenja, pacijenti bi se trebali javiti svom lekaru, radi kontrole. Lekar im daje individualne preporuke, koju vrstu kontrole i u kojim vremenskim razmacima trebaju napraviti.

Rizični faktori i prevencija

Dva faktora povećavaju rizik raka prostate.

Kada je od raka prostate bolovao netko iz bliže rodbine, kao otac, brat ili sin, postoji eventualno, nasljedno prenošenje pa je stoga i rizik povećan. Drugi faktor rizika je starost: što je muškarac stariji, u toj mjeri se povećava vjerovatnoća da oboli od raka.

Još uvijek nije poznato kojim mjerama se može spriječiti nastanak raka prostate.

Rano prepoznavanje

Za rano prepoznavanje raka prostate koriste se dvije metode: opipavanjem prostate kroz anus (digitalno rektalni pregled, DRU) i/ili odredjenjem PSA vrijednosti u krvi (PSA test).

DRU je vrlo netačan pregled: samo 20 od 100 tumora prostate se mogu putem DRU opipati.

PSA test je jednostavna, brza i povoljna metoda pregleda. Doduše povišena PSA vrijednost, ne znači ni izbliza da neki muškarac ima rak prostate. Ako je PSA vrijednost uvećana, moraju se napraviti daljnji pregledi, u pravilu uzeti uzorak tkiva iz prostate (biopsija).

Medju medicinskim stručnjacima, trenutno ne postoji saglasnost u mišljenju da li i u kojoj formi bi trebalo preporučiti metode za rano otkrivanje raka prostate. Zato je važno da se informišete o prednostima i nedostacima, ili posavjetujete sa ljekarom, prije nego što donesete odluku «za ili protiv» pregleda za rano otkrivanje raka prostate.

Napomena

Ove informacije možete naći na internet-stranici pod: www.krebsliga.ch → Krebskrankheiten, i to na slijedećim jezicima: njemačkom, francuskom, italijanskom, španskom, portugalskom, albanskom, turskom i naravno, na srbskom/hrvatskom/bosanskom jeziku. Imajte u vidu i naše besplatne brošure na njemačkom, francuskom i italijanskom jeziku pod www.krebsliga.ch/broschueren.

Informacije, savjetovanje, podrška

Krebsliga Aargau

Tel. 062 834 75 75
www.krebsliga-aargau.ch

Krebsliga beider Basel

Tel. 061 319 99 88
www.krebsliga-basel.ch

Bernische Krebsliga Ligue bernoise contre le cancer

Tel. 031 313 24 24
www.bernischekrebssliga.ch

Ligue fribourgeoise contre le cancer

Krebsliga Freiburg
tél. 026 426 02 90
www.liguecancer-fr.ch

Ligue genevoise contre le cancer

tél. 022 322 13 33
www.lgc.ch

Krebsliga Glarus

Tel. 055 646 32 47
www.krebsliga-glarus.ch

Krebsliga Graubünden

Tel. 081 252 50 90
www.krebsliga-gr.ch

Ligue jurassienne contre le cancer

tél. 032 422 20 30
www.liguecancer-ju.ch

Ligue neuchâteloise contre le cancer

tél. 032 721 23 25
www.liguecancer-ne.ch

Krebsliga Schaffhausen

Tel. 052 741 45 45
www.krebsliga-sh.ch

Krebsliga Solothurn

Tel. 032 628 68 10
www.krebsliga-so.ch

Krebsliga St. Gallen- Appenzell

Tel. 071 242 70 00
www.krebsliga-sg.ch

Thurgauische Krebsliga

Tel. 071 626 70 00
www.tgkl.ch

Lega ticinese contro il cancro

tel. 091 820 64 20
www.legacancro-ti.ch

Ligue valaisanne contre le cancer

tél. 027 322 99 74
www.lvcc.ch

Krebsliga Wallis

Tel. 027 922 93 21
www.krebsliga-wallis.ch

Ligue vaudoise contre le cancer

tél. 021 641 15 15
www.lvc.ch

Krebsliga Zentralschweiz

Tel. 041 210 25 50
www.krebsliga.info

Krebsliga Zug

Tel. 041 720 20 45
www.krebsliga-zug.ch

Krebsliga Zürich

Tel. 044 388 55 00
www.krebsliga-zh.ch

Krebshilfe Liechtenstein

Tel. 00423 233 18 45
www.krebshilfe.li

Krebstelefon / Ligne Info- Cancer / Linea cancro

0800 11 88 11
Od ponedjeljka do četvrtka
10–18 časova; njemački, fran-
cuski, italijanski; besplatno

migesplus

Schweizerisches Rotes Kreuz
3084 Wabern
Tel. 031 960 75 71
www.migesplus.ch
Informacije za migrante
i migrantice

Impresum

Autorka

Dr. med. Eva Ebnöter,
Zollikon

Prevod

Adalita Bešić, migesplus

Ilustracija

Daniel Haldemann, Wil SG

Izdavač

Krebsliga Schweiz
Effingerstrasse 40
Postfach 8219
3000 Bern
Tel. 031 389 91 00
www.krebsliga.ch

© 2010

Krebsliga Schweiz, Bern

Ova brošura je nastala u okviru nacionalnog programa «Migracija i zdravlje 2008–2013», pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja. www.migesplus.ch – internet stranica za informacije o zdravlju jna vašem jeziku.